

Föstudaginn 6. júní 1969.

Nr. 56/1968. **Björn Pálsson og Húni h/f**

(Páll S. Pálsson hrl.)

gegn

Kaupfélagi Eyfirðinga og gagnsök

(Friðrik Magnússon hrl.).

Dóminn skipuðu hinir reglulegu dómara Hæstaréttar.

Verksamningur. Skuldamál. Ómerking. Frávísun.

Dómur Hæstaréttar.

I.

Aðaláfrýjendur hafa, að fengnu gjafsóknarleyfi 18. marz 1968, skotið máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 25. marz 1968 og gert þessar dómkröfur:

Aðalkrafa, að þeim verði dæmd sýkna af kröfum gagnáfrýjanda.

1. *varakrafa*, að þeim verði dæmd sýkna gegn greiðslu úr hendi Húna h/f á kr. 450.412.62 ásamt 7% ársvöxtum frá 1. janúar 1963 til greiðsludags.

2. *varakrafa*, að þeim verði dæmd sýkna gegn greiðslu úr hendi Húna h/f á kr. 710.173.00 ásamt 7% ársvöxtum frá 1. janúar 1963 til greiðsludags.

Þá krefjast aðaláfrýjendur málskostnaðar í héraði og hér fyrir dómi úr hendi gagnáfrýjanda, eins og málið væri ekki gjafsóknarmál.

Gagnáfrýjandi hefur áfrýjað málinu með stefnu 23. apríl 1968 og gert þessar dómkröfur:

Aðalkrafa, að aðaláfrýjendum verði dæmt að greiða honum óskipt kr. 2.703.873.43 ásamt 9½% ársvöxtum frá 1. janúar 1964 til 1. janúar 1965, 8½% ársvöxtum frá þeim degi til 1. janúar 1966 og 9½% ársvöxtum frá þeim tíma til greiðsludags.

Varakrafa, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur, að undanskildu ákvæði hans um málskostnað.

Þá krefst gagnáfrýjandi málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti úr hendi aðaláfrýjenda.

II.

Samkvæmt verksamningi, dags. 3. janúar 1962, sem rakinn er í héraðsdómi, tókst Skipasmiðastöð K. E. A., Akureyri, á hendur að smíða fyrir aðaláfrýjanda Björn Pálsson v/b Húna II, HU 2, sem í málinu greinir. Hinn 1. maí 1963 stofnaði Björn Pálsson ásamt fleiri aðiljum Húna h/f. Gerðist Björn framkvæmdastjóri þessa hlutafélags, sem stofnað var til að gera bátinn út.

Eftir ákvæðum verksamningsins skyldi smíð bátsins lokið „febrúar/marz 1963“. Ber að skilja samningsákvæði þetta þannig, að smíðandi bátsins hefði fullnægt samningnum að þessu leyti, ef hann hefði lokið verkinu fyrir 1. apríl 1963. Smíð bátsins hófst í marzmánuði 1962, og henni lauk ekki fyrr en 15. júlí 1963, er hann var afhentur.

Í afsali 10. júlí 1963, þinglýstu 12. s. m., lýsti gagnáfrýjandi því, að skipasmiðastöð hans hafi „nýlokið smíði og afhent til eiganda, sem er Húni h.f., Skagaströnd, 115 lesta fiskibát, samkvæmt byggingasamningi, dags. 3. janúar 1962. Báturinn hefur hlotið nafnið „Húni II“, HU 2“. Síðan segir í afsalinu: „Hinir nýju eigendur hafa samið um og gengið frá greiðslum byggingarkostnaðar til skipasmiðastöðvarinnar og eru því löglegir eigendur fyrr greinds báts“. Samtímis tók gagnáfrýjandi við yfirlýsingu um efndir verksamningsins, sem rakin er í héraðsdómi og upphaflega var stíluð í nafni aðaláfrýjanda Björns Pálssonar persónulega, en hann, þá er til kastanna kom, undirritaði einungis „pr. pr. h.f. Húni Björn Pálsson“. Eins og undirskrift yfirlýsingar þessarar er háttað og samkvæmt efni greinds afsals gagnáfrýjanda, verður við það að miða, að skuldskeyting frá aðaláfrýjanda Birni Pálssyni til aðaláfrýjanda Húna h/f hafi farið fram. Ber því að telja aðaláfrýjanda Björn lausan mála, og verður hann sýkn dæmdur af kröfum gagnáfrýjanda.

III.

Að tilhlutan Hæstaréttar hefur Ragnar Ólafsson, hæsta-

réttarlögmaður og löggiltur endurskoðandi, framkvæmt reikningslega athugun í málinu.

Samkvæmt reikningum skipasmiðastöðvar gagnáfrýjanda er kostnaðarverð v/b Húna:

Innkaupsverð véla og tækja	kr. 5.437.865.48
Innkaupsverð efnis	— 2.723.504.14
Vinna o. fl.	— 4.558.391.00

Samtals kr. 12.719.760.62

Frá dregst endurgreiddur tollur:

Vegna véla	kr. 829.275.85
Vegna efnis	— 332.281.15 kr. 1.161.557.00

Kr. 11.558.203.62

Frá dregst vegna reikningsskekkju	— 10.30
---	---------

Kr. 11.998.773.43

Þar við bætir gagnáfrýjandi vöxtum, er hann telur nema samkvæmt 5. gr. verk-samningsins til ársloka 1963

— 440.580.11

Kr. 11.998.773.43

Upp í það hefur aðaláfrýjandi Björn greitt

kr. 840.000.00

Þá hefur og lán úr Fiskveiðasjóði gengið til greiðslu á verði bátsins

— 8.454.900.00 — 9.294.900.00

Kemur þá út stefnukrafan

kr. 2.703.873.43

Samkvæmt beiðni aðaláfrýjenda voru hinn 22. október 1964 dómkvaddir tveir sérkunnáttumenn til að meta, hvert hafi verið eðlilegt kostnaðarverð v/b Húna II. Þeir kváðu upp mat sitt 2. desember 1964 og töldu smiðaverð bátsins hæfilega ákveðið *kr. 10.395.000.00*, og er þá „reiknað með, að byggingartíminn sé frá miðjum janúar 1962 til miðs marz

1963, og í heildarupphæðinni er ekki reiknað með tollum né söluskatti“. Með skirskotun til raka héraðsdóms verður mat þetta eigi lagt til grundvallar um smíðaverð nefnds fiskibáts.

IV.

Svo sem áður greinir, bar gagnáfrýjanda samkvæmt verk-samningi að skila bátnum fullsmíðuðum fyrir 1. apríl 1963, en skilaði honum ekki fyrr en 15. júlí 1963. Hefur gagnáfrýjanda eigi tekizt að sanna, að aðaláfrýjendur beri ábyrgð á drætti þeim, sem varð á afhendingu bátsins. Í málinu hafa verið lagðar fram matsgerðir um tekjumissi eiganda bátsins, vegna þess að hann var ekki gerður út „tímabilið 1. marz 1963 til júliloka sama ár“. Hins vegar liggja eigi fyrir gögn um tekjumissi, vegna þess að báturinn varð eigi nýttur frá 31. marz 1963 til miðs júlímánaðar s. á. Er málið því vanreifað um þetta sakarefni. Af því leiðir, að ómerkja ber ákvæði héraðsdóms um það og vísa gagnkröfu í málinu vegna tekjumissis af greindum sökum frá héraðsdómi.

V.

Verða nú teknar til úrlausnar kröfur aðaláfrýjanda Húna h/f um lækkun stefnukröfu.

1. *Aflúrtak*. Upphaflega var keypt til bátsins aflúrtak, er kostaði kr. 20.404.55. Nýttist það ekki. Var þá keypt annað aflúrtak á kr. 44.644.44, sem notað var. Eiganda bátsins er samkvæmt gögnum málsins eigi skylt að greiða andvirði hins ónotaða tækis, og á stefnukrafan því að lækka um verð þess, kr. 20.404.55.

2. *Efnisleifar*. Með skirskotun til forsendna héraðsdóms ber að staðfesta ákvæði hans um frádrátt vegna efnisleifa, kr. 50.000.00.

3. *Næturvinnuálag*. Samkvæmt gögnum málsins og eins og það hefur verið lagt í dóm, þykir eiga að staðfesta ákvæði héraðsdóms um frádrátt vegna næturvinnuálags, kr. 190.000.00.

4. *Vextir*. Samkvæmt reikningi Ragnars Ólafssonar á vaxtakrafa gagnáfrýjanda að lækka um kr. 42.947.37.

5. *Söluskattur*. Í bréfi skattstjóra Norðurlands, dags. 21. september 1964, til gagnáfrýjanda er því lýst, „að Fjármálaráðuneytið hafi ákveðið að innheimta ekki viðskiptasöluskatt af vinnu, þar með talinni vélavinnu, við nýsmíði skipa. Einnig, að framangreind undanþága skuli gilda frá 1. apríl 1960“. Smíð v/b Húna hefði átt að njóta góðs af þessu ákvæði. En eigi verður séð, að gagnáfrýjandi hafi hagnýtt sér það, og verður hann að bera halla af því. Samkvæmt skýrslu Ragnars Ólafssonar verður, eins og sönnunargögnum er háttað, við það að miða, að söluskattur, innifalinn í kröfu gagnáfrýjanda vegna vinnu við v/b Húna, nemi kr. 107.396.00, og á sú fjárhæð að koma til frádráttar stefnukröfunni.

6. Fjárhæðir, sem koma eiga til frádráttar stefnukröfu samkvæmt V, 1—5, nema samtals kr. 410.747.92. Gagnáfrýjandi hefur reiknað sér í stefnukröfu sinni $9\frac{1}{2}\%$ vexti af þessari fjárhæð frá 15. júlí 1963 til 1. janúar 1964, samtals kr. 17.884.66, sem einnig eiga að koma til frádráttar stefnukröfunni.

VI.

Samkvæmt því, sem nú var rakið, ber að dæma aðaláfrýjanda Húna h/f til að greiða gagnáfrýjanda kr. 2.703.873.43, að frádregnum kr. 20.404.55 + kr. 50.000.00 + kr. 190.000.00 + kr. 42.947.37 + kr. 107.396.00 + kr. 17.884.66, þ. e. kr. 2.275.240.85, ásamt vöxtum samkvæmt verksamningi og kröfugerð, eins og í dómsorði segir.

Málkostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti þykir eiga að falla niður, að því er varðar aðaláfrýjanda Björn Pálsson. Aðaláfrýjandi Húni h/f greiði gagnáfrýjanda málkostnað í héraði og fyrir Hæstarétti, sem ákveðst samtals kr. 280.000.00.

Gjafsóknarkostnaður aðaláfrýjenda fyrir Hæstarétti, þar á meðal laun talsmanns þeirra, kr. 150.000.00, greiðist úr rikissjóði.

Dómsorð:

Akvæði héraðsdóms um gagnkröfu, sem getur í IV. kafla, eru ómerkt, og er henni vísað frá héraðsdómi.

Aðaláfrýjandi Björn Pálsson á að vera sýkn af kröfum gagnáfrýjanda, Kaupfélags Eyfirðinga, og fellur málskostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti þeirra í milli niður.

Aðaláfrýjandi Húni h/f greiði gagnáfrýjanda kr. 2.275.240.85 ásamt $9\frac{1}{2}\%$ ársvöxtum frá 1. janúar 1964 til 1. janúar 1965, $8\frac{1}{2}\%$ ársvöxtum frá þeim degi til 1. janúar 1966 og $9\frac{1}{2}\%$ ársvöxtum frá þeim degi til greiðsludags og svo málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti, samtals kr. 280.000.00.

Gjafsóknarkostnaður aðaláfrýjenda fyrir Hæstarétti greiðist úr ríkissjóði, þar með talin laun talsmanns þeirra, Páls S. Pálssonar hæstaréttarlögmanns, kr. 150.000.00.

Dóminum ber að fullnægja að viðlagðri aðför að lögum.

Dómur sjó- og verzlunardóms Reykjavíkur 3. febrúar 1968.

Mál þetta, sem dómtekið var 11. janúar 1968, hefur stefnandi, Kaupfélag Eyfirðinga, Akureyri, höfðað hér fyrir dóminum með stefnu, útgefinni 29. janúar 1965, á hendur Birni Pálssyni alþingismanni, Ytri-Löngumýri, Austur-Húnavatnssýslu, og Húna h/f, Höfðakaupstað, til greiðslu in solidum á skuld að fjárhæð kr. 2.703.873.43 ásamt $9\frac{1}{2}\%$ ársvöxtum frá 1. janúar 1964 til 1. janúar 1965 og $8\frac{1}{2}\%$ ársvöxtum frá þeim tíma til greiðsludags svo og málskostnaði að skaðlausu. Við munnlegan málflutning breytti stefnandi kröfu sinni þannig, að krafizt var $9\frac{1}{2}\%$ ársvaxta frá 1. janúar 1964 til 1. janúar 1965, $8\frac{1}{2}\%$ ársvaxta frá þeim degi til 1. janúar 1966, en $9\frac{1}{2}\%$ ársvaxta frá þeim tíma til greiðsludags.

Stefndu hafa krafizt sýknu af kröfum stefnanda og þeim verði dæmdur hæfilegur málskostnaður úr hendi stefnanda.

Við munnlegan málflutning settu stefndu kröfur sínar þannig fram:

„*Aðallega*, að stefndu verði algjörlega sýknaðir af kröfum stefnanda öllum í málinu, en *til vara*, að viðurkennt verði með dómi réttarins, að það, sem á kunni að vanta, að stefnandi hafi fengið fulla greiðslu samkvæmt verksamningi aðilja frá 3. janúar 1962, beri Húna h.f. einum að greiða og að tildæmdar eftirstöðvar verði stórlega lækkaðar frá því, sem greinir frá í stefnukröfu.

Viðurkennd verði gagnkrafa frá stefndu til skuldajafnaðar kröfum stefnanda vegna rekstrartjóns m.s. Húna II af völdum afhendingardráttar stefnanda að fjárhæð samkvæmt niðurstöðu matsnefnda kr. 399.088.00 og áætlaðar aðrar tjónbætur vegna samningsvanefnda að fjárhæð kr. 150.000.00 (að meðtöldu vaxta-tjóni vegna fyrirframgreiðslu) alls til skuldajafnaðar kr. 549.088.00 auk 8½% ársvaxta af þeirri fjárhæð frá 1. febrúar 1963 til greiðsludags.

Þá krefjast stefndu og málskostnaðar úr hendi stefnanda eftir mati réttarins og sé þar tekið fullt tillit til greiddrar þóknunar til matsmanna, samkvæmt málsskjöllum“.

Sátta var leitað, en árangurslaust.

Málavextir eru þessir:

Með verksamningi, dags. 3. janúar 1962, tók skipasmíðastöð K.E.A. að sér að smíða fiskibát ca. 120 smálestir fyrir stefnda Björn Pálsson. Um smíði bátsins var gerður samningur, sem lagður hefur verið fram sem dskj. nr. 4 í málinu. Þar sem samningur þessi grundvallar réttarstöðu aðilja, þykir rétt að taka hann upp orðréttan.

„Skipasmíðastöð K.E.A., Akureyri, hér á eftir í samningi þessum nefndur seljandi, annars vegar, og Björn Pálsson, útgerðarmaður, Ytri-Löngumýri, hér eftir í samningi þessum nefndur kaupandi, hins vegar, gera með sér svofelldan

VERKSAMNING:

1. Seljandi tekur að sér að byggja fyrir kaupanda fiskibát, ca. 120 smálestir að stærð. Skal báturinn byggður eftir nýrri teikningu gerðri af Tryggva Gunnarssyni. Að öðru leyti skal báturinn byggður samkvæmt reglum um smíði tréskipa og undir eftirliti skipaskoðunarmanna.

2. Byggingu bátsins skal lokið febrúar/marz 1963, og er seljanda heimilt að láta þá menn, sem að byggingunni starfa á hverjum tíma, vinna amk. 2 klst. í eftirvinnu daglega.

3. Verð bátsins skal reiknast þannig:

A. Vinnulaun, vélavinna og efni, sem seljandi leggur til, skal reiknað á því söluverði, sem hjá honum gildir á hverjum tíma. Ennfremur söluskattur, orlofsfé, tryggingargjöld etc. eftir því, sem venja er að reikna á hverjum tíma.

B. Vélar, vindur og önnur tæki, svo og vinnu og aðra þjónustu, sem kaupa þarf af öðrum aðilum, svo sem járnsmíði, niðursetningu véla og raflagnavinnu, greiðir seljandi og reiknar kaupandi með sama verði og honum er gert að greiða. Skuldbindur seljandi sig til að ná sem hagkvæmustum kjörum í slíkum kaupum, enda skulu öll stærri tæki, svo sem vél og spil, keypt í samráði við kaupanda.

4. Seljandi sér um, að báturinn sé brunatryggður, þar til smíði er lokið, á upphæð, er á hverjum tíma svari vel til þess verðs, sem báturinn stendur í. Iðgjald af brunatryggingu greiðir seljandi fyrir reikning kaupanda.

5. Kaupanda skulu reiknaðir vextir af útlögðum greiðslum sbr. B-lið 3. gr. samnings þessa, jafnháir og gildandi útlánsvextir Landsbankans eru á hverjum tíma. Þá greiðir kaupandi og sömu vexti af heildar-byggingarskuldinni, frá því báturinn var afhentur og þar til greiðsla er fengin.

6. Greiðsla byggingarkostnaðar bátsins skal innt af hendi þannig:

A. Kaupandi greiði seljanda kr. 420 þúsund, þegar kjölur er lagður. Jafn há upphæð greiðist, þegar lokið er niðursetningu vélar.

B. Lán það, sem kaupandi fær úr Fiskveiðisjóði gegn fyrsta veðrétti í bátnum og áætlað er $\frac{3}{4}$ hlutar af byggingarkostnaði, skal ganga óskipt til seljanda upp í byggingarkostnaðinn og innborgast í síðasta lagi í apríl/maí 1963. Verði Fiskveiðisjóðslánið lægra, skal kaupandi greiða það, sem á vantar á sama tíma. Seljandi hefur eignarhald á bátnum, þar til gengið hefur verið endanlega frá afsali og veðskuldabréfi.

C. Eftirstöðvar byggingarkostnaðarins, allt að 15% af kostnaðarverði, lánað seljandi kaupanda, ef hann óskar þess, gegn öðrum veðrétti í bátnum og annarri viðbótartryggingu, sem seljandi tekur gilda. Skal lán þetta greiðast upp á 6 til 7 árum með jöfnum árlegum afborgunum og gildandi útlánsvöxtum Landsbankans.

7. Samningur þessi er háður öllum „force majeure“ skilyrðum, og ber seljandi enga ábyrgð á töfum eða öðrum erfiðleikum, er

stafa af óviðráðanlegum orsökum. Til „force majeure“ telst meðal annars fráfalið eða veikindaförföll skipasmíðameistara og smíðna yfir lengri tíma, sem gæti valdið töfum á verkinu, verkföllum, brunar, eða aðrar óviðráðanlegar skemmdir á húsum, efni, skipi, vél, hvort sem þær stafa af mannavöldum eða náttúruafli, svo og hvers kyns tjón eða tafir við flutning og afgreiðslu efnis, véla o. s. frv.

8. Seljandi ber enga ábyrgð á fúa, sem síðar kynni að koma fram í viðum skipsins.

9. Rísi mál út af samningi þessum skal það rekið fyrir bæjarþingi Akureyrar.

10. Samningur þessi er undirritaður í tveimur samritum í viðurvist vitundarvotta, og heldur hvor aðili sínu eintaki.

Akureyri, 3. jan. 1962.

Seljandi:

Kaupandi:

(Ólæsilegt nafn).

Björn Pálsson.

Hefi móttengið hér umræddan bát og er samþykktur öllum greinum samnings þessa

Vitundarvottar:

Ólæsilegt nafn Árnason

Bjarni Jóhannsson“.

Smíði bátsins hófst í marz 1962 og lauk ekki fyrr en 15. júlí 1963, en þá var báturinn afhentur kaupendum og hélt til síldveiða. Eins og að framan greinir, var skipasmíðasamningurinn á dskj. nr. 4 gerður við Björn Pálsson persónulega.

Fyrsta maí 1963 stofnaði stefndi Björn Pálsson ásamt fleirum hlutafélagið „Húna“. Heimili þess og varnarþing var í Höfðakaupstað, A.-Húnavatnssýslu. Tilgangur félagsins var að kaupa vélbát og reka útgerð. Hlutfé var kr. 150.000.00. Framkvæmdastjóri félagsins með prókúruumboði var ráðinn Björn Pálsson alþingismaður sem prókúruhafi. Þann 10. júlí 1963 undirritar Björn Pálsson sem prókúruhafi Húna eftirfarandi yfirlýsingu:

„Ég undirritaður, Björn Pálsson, alþingismaður, Ytri-Löngumýri, A.-Húnavatnssýslu, eigandi að m.b. Húna . . . , sem skipasmíðastöð K.E.A., Akureyri, hefur byggt fyrir mig samkvæmt byggingarsamningi, dags. 3. janúar 1962, viðurkenni hér með að hafa tekið við bátinum í fullkomnu lagi og með öllu því, er fylgja ber samkvæmt fyrrnefndum samningi.

Þar eð reikningsuppgjör skipasmíðastöðvarinnar yfir byggingarkostnað bátsins liggur enn ekki fyrir og lánsveiting til eiganda

úr Fiskveiðasjóði Íslands, gegn fyrsta veðrétti í bátnum, getur því ekki farið fram nú þegar, lofa ég að ljúka greiðslu á eftirstöðvum byggingarkostnaðar bátsins síðar á þessu ári á þann hátt, sem áskilið er í B og C liðum 6. gr. fyrrgreinds byggingarsamnings. Ég mun, svo sem framast í mínu valdi stendur, sjá um, að fiskveiðasjóðslánið, sem ganga skal til greiðslu byggingakostnaðarins, sbr. B-lið 6. gr. byggingarsamningsins, fáið veitt svo fljótt sem kostur er á.

Sjóvátrygging hefur þegar verið keypt fyrir bátinn hjá Sjóvátryggingarfélagi Íslands h.f. að upphæð kr. Vátryggingaskírteini nr. dags. 1963. Farist báturinn áður en fullnaðaruppgjóri byggingarkostnaðar er lokið, skal hið ógoldna greitt af vátryggingarfénu og framselst réttur til vátryggingarfjárins að því leyti til Kaupfélags Eyfirðinga.

Til staðfestu er nafn mitt undirritað í viðurvist votta.

Akureyri, 10. 7. 1963.

Pr. pr. hf. Húni

Björn Pálsson.

Vottar:

Árni Valdimarsson

Guðm. Guðmundsson“.

Sama dag undirritar Jakob Frímannsson f. h. stefnanda svolhljóðandi afsal:

„AFSAL:

Skipasmíðastöð Kaupfélags Eyfirðinga, Akureyri, hefur nýlokið smíði og afhent til eiganda, sem er Húni h.f., Skagaströnd, 115 lesta fiskibát samkvæmt byggingasamningi, dags. 3. janúar 1962. Báturinn hefur hlotið nafnið „Húni II“, HU 2.

Hinir nýju eigendur hafa samið um og gengið frá greiðslum byggingarkostnaðar til skipasmíðastöðvarinnar og eru því löglegir eigendur fyrr greinds báts.

Akureyri, 10. júlí 1963

pr. pr. Kaupfélag Eyfirðinga

Jakob Frímannsson.

Vottar:

.....

f. h. s. Ari Jónsson“.

Afsali þessu var þinglýst 12. júlí 1963. Þann 24. júlí 1963 var gengið frá skýrslu um kostnaðarverð bátsins vegna fyrirhugaðrar lántöku hjá Fiskveiðasjóði, og var niðurstaðatalan 11.459.000.00. Þá voru, að því er stefnandi segir, enn ókomnir margir reikningar

vegna smíði bátsins, aðallega vegna aðkeyptra hluta og þjónustu. Í ágúst 1963 afgreiddi Fiskveiðasjóður lán út á bátinn, kr. 8.454.900.00, og gekk sú upphæð inn á smíðareikninginn hjá stefnanda 31. ágúst 1963.

Þegar báturinn kom af síldveiðum um haustið, voru gerðar ýmsar breytingar á honum í skipasmíðastöð stefnanda.

Samkvæmt lokareikningum, sem lagðir hafa verið fram sem dskj. nr. 8 og 9, reyndist endanlegt kostnaðarverð bátsins vera með búnaði kr. 11.558.193.32 að viðbættum vöxtum samkvæmt verkсамningi, kr. 457.239.00, eða samtals kr. 12.015.432.00. Upp í kostnaðarverð hafði Björn Pálsson áður greitt kr. 840.000.00, og auk þess hafi Fiskveiðasjóðslánið, kr. 8.454.900.00, gengið til greiðslu á kostnaðarverði bátsins.

Eftir að leiðrétting hafði farið fram á vaxtareikningi til lækkunar um kr. 16.658.89, nam heildarverð bátsins kr. 11.998.773.43.

Eftirstöðvar kostnaðarverðs bátsins námu því í árslok 1963 kr. 2.703.873.43, eða stefnukröfu máls þessa. Af þessari fjárhæð bauðst stefnandi til að taka við kr. 1.875.000.00 í skuldabréfi til sjö ára, útgefnu af stefnda Húna h/f, tryggðu með öðrum veðrétti í bátinum og sjálfskuldarábyrgð eigenda bátsins. Liggur fyrir í málinu uppkast að þessu skuldabréfi á dskj. nr. 20.

Í októberlok 1963 virðist stefnandi hafa framvísað heildarreikningum til stefnda Björns Pálssonar og þá krafizt, að gengið væri frá skuldabréfinu, eins og það liggur fyrir á dskj. nr. 20. Stefndi Björn óskaði eftir því þá að kynna sér öll fylgiskjöl, vinnuskýrslur og fleira.

Umboðsmaður stefnanda óskaði þá eftir, að stefndi Björn kæmi norður til Akureyrar og kynnti sér alla reikninga. Björn mun þá hafa tjáð honum, að hann hefði ekki aðstöðu til að yfirfara reikningana á Akureyri og óskaði eftir, að þeir væru sendir honum suður, þar sem hann gæti kannað þá ásamt löggiltum endurskoðanda.

Leið svo nokkur tími, þar til aðiljar komu sér saman um, að Sigurður Stefánsson, löggiltur endurskoðandi, endurskoðaði reikningana ásamt stefnda Birni.

Þann 12. maí 1964 ritar Sigurður Stefánsson lögmanni stefnanda bréf, þar sem hann lýsir því yfir, að hann hafi borið saman fylgiskjöl við yfirlit, dags. 20. janúar 1964, sbr. dskj. nr. 8 og 9. Jafnframt gerir hann samanburð á verði m/b Húna og annars báts, er smíðaður var sunnanlands. Þá bendir hann á, að sölu-skattur á efni og vinnu hafi ekki verið færður til baka.

Þann 13. maí 1964 ritar stefndi Björn Pálsson og Sigurður Stefánsson lögmanni stefnanda bréf, þar sem þeir benda á eftirfarandi:

- I. Samkvæmt verksamningi hafi átt að skila bátnum febrúar/marz 1963. Hins vegar hafi honum verið skilað og skrásett á hann til síldveiða 15. júlí 1963 og þá ekki verið fullbúinn til síldveiða. Hafi þessi afgreiðsludráttur valdið því, að tapazt hafi þezti tími ársins til útgerðar bátsins, þ. e. tíminn frá 15. febrúar—1. september.
- II. Samkvæmt samningi hafi aðeins átt að greiða fyrir dagvinnu og tvo tíma í eftirvinnu, en eftir reikningi sýnist næturvinna vera kr. 410.000.00.
- III. Vegna þess hve langan tíma umfram samninga tók að byggja bátinn, hafi vextir orðið hærri en vera þurfti.
- IV. Ekki liggi fyrir skýrsla um efnisleifar.
- V. Ekki liggi fyrir öll fylgiskjöl með reikningum og ljósprentun á kvittuðum vinnuskýrslum. Vinnuskýrslur séu allar ókvittaðar, og sama kaup virðist reiknað allan tímann, þótt svo virðist sem kaupgjald hafi breytzt á tímabilinu, meðan báturinn var í smíðum.
- VI. Ekkert liggi fyrir um innkeypt efni og ógerningur sé að sjá, hve mikið efni hafi verið notað til skipsins. Þá bendi tölu- legar breytingar, sem gerðar hafi verið á reikningunum, til þess, að þeir séu ekki nákvæmir.
- VII. Af framangreindum ástæðum er talið, að ekki sé hægt að taka reikningana til greina, og er bent á báta af svipaðri stærð, byggða á Akranesi og í Vestmannaeyjum, og megi draga þá ályktun af kostnaðarverði þeirra, að verð m/b Húna sé of hátt.

Bréf þetta undirritar stefndi Björn Pálsson persónulega.

Þann 15. maí 1964 ritar Húni h/f stefnanda bréf, þar sem eftirfarandi er tekið fram.

- I. Ítrekað er, að af ástæðum, sem fram eru teknar í bréfi Björns Pálssonar og Sig. Stefánssonar til stefnanda, dags. 13. maí 1964, verði ekki fallizt á að taka reikningana gilda. Til þess að komast hjá deilum bjóði Húni h/f að greiða kr. 10.000.000.00 fyrir skipið, miðað við júlílok 1963, og séu vextir innifaldir til þess tíma í þeirri upphæð. Eftirstöðvar skuli greiddar á þessu og næsta ári og fallið frá öllum kröfum vegna vanefnda um afhendingu skipsins.

- II. Sé ekki að þessu gengið, verði byggingarkostnaður skipsins metinn af hæfustu mönnum.
- III. Verði að hvorugum þessara kosta gengið, verði eftirfarandi kröfur gerðar:
- A. Að skipið verði metið af hæfustu mönnum.
 - B. Kr. 1.000.000.00 lækkunar vegna vaxta og veiðitaps, vegna þess að afhending dróst allt að 5 mán. fram yfir umsaminn tíma.
 - C. Kr. 200.000.00 lækkunar vegna næturvinnu, sem samið var um, að ekki yrði.
 - D. Ca. kr. 100.000.00 lækkunar vegna efnisleifa.
 - F. Að sönnur verði færðar fyrir þeirri vinnu og efni, sem í skipið fór, svo og álagningu á vinnu og efni. Til greina geti komið að láta stefndu fá skipið aftur, ef þess yrði óskað.

Undir þetta bréf rita stefndi Björn Pálsson ásamt Hákonni Magnússyni f. h. Húna h/f. Þann 29. maí 1964 ritar Útgerðarfélag K. E. A. lögmanni stefnanda bréf, þar sem þeir hafna algerlega boðum Húna h/f. Þess er krafizt, að Björn Pálsson gangi strax frá þessum málum í samræmi við reikningana og greiði það, sem honum ber. Því er haldið fram, að Björn Pálsson sé persónulega ábyrgur fyrir allri skuldinni, þar sem byggingarsamningur sé við hann gerður og undirritaður af honum. Fallist hann ekki á uppgjör að framansögðu, sé þess óskað, að honum sé stefnt til greiðslu á eftirstöðvum á byggingarkostnaði m/b Húna II, HU 2, sem hann með undirskrift sinni, sbr. bréf, dags. 10. júlí 1963, hafi lofað að greiða á því ári.

Frekari bréfaskipti til samkomulagsumleitana virðast ekki hafa farið fram beint á milli aðilja, áður en málið var höfðað.

Þann 21. október 1964 biður Páll S. Pálsson hæstaréttarlögmaður f. h. Húna h/f yfirborgardómarann í Reykjavík að dómkveðja tvo óvilhalla og sérfróða menn til þess að meta, hvað hæfilegt sé, að matsbeiðandi greiði Skipasmíðastöð K. E. A., Akureyri, sem fullnaðarverð fyrir fiskibát þann, sem um getur í samningi Björns Pálssonar og Skipasmíðastöðvar K. E. A. frá 3. janúar 1962. Ástæður fyrir þessari beiðni eru tilgreindar sem hér segir:

1. Verð skipsins sé óeðlilega hátt miðað við önnur skip, sem byggð hafa verið hér um svipað leyti. Reikningar ósamhljóða og ófullnægjandi.
2. Lofað hafi verið að hafa ekki næturvinnu, en næturvinna hafi verið ca. 4.000 tímar.

3. Vextir hafi verið meiri en ella, vegna þess hve skipið var lengi í smíðum.

Það, sem óskað er, að metið sé:

- a. Eðlilegur byggingarkostnaður skipsins miðað við það, að verkið væri unnið á þeim tíma, sem um var samið, og miðað sé við tveggja tíma eftirvinnu, en enga næturvinnu.
- b. Hæfilegir vextir miðað við, að verkinu hefði verið lokið á umsömdum tíma.

Matsgerð hinna dómkvöddu manna er dags. 2. desember 1964. Meta þeir byggingarverð m/b Húna II á kr. 10.405.000.00, og er þá miðað við, að byggingartíminn sé frá miðjum janúar 1962 til miðs marz 1963, og í heildarupphæðinni er reiknað með tollum eða söluskatti. Vexti vegna efnis og vinnu, aðkeypt af seljanda frá öðrum aðiljum, telja þeir hæfilega kr. 144.800.00.

Með bréfi, dags. 26. febrúar 1965, óskaði lögmaður stefndu eftir, að dómkvaddir væru tveir óvillhallir og sérfróðir menn til þess að meta til verðs tjón sökum þess, að vélbáturinn Húni II var ekki fær til veiða frá 1. marz 1963 til júliloka 1963.

Borgardómur dómkvaddi þann 1. marz 1965 þá Sigurð Stefáns-son og Kristján Ragnarsson til að framkvæma hið umbeðna mat. Matsgerð þeirra er dagsett 7. maí 1965. Niðurstaða þeirra var, að tap vegna þess, að báturinn var ekki gerður út frá 1. marz—11. maí 1963 hafi numið kr. 409.495.00. En hagnaður vegna þess, að sami bátur var ekki gerður út tímabilið 7. júní—31. júlí 1963, kr. 63.444.00.

Stefndu vildu ekki una þessu mati, og þann 5. nóvember 1965 dómkvaddi yfirborgardómari eftir beiðni lögmanns stefndu þá Jón Björnsson skipstjóra, Ólaf J. Ólafsson endurskoðanda og Þórarín Árnason skrifstofumann til þess að framkvæma yfirmat á tjóni, sökum þess að m/b Húni var ekki fær til að veiða tímabilið 1. marz 1963 og til júliloka sama ár. Matsbeiðni var þó eingöngu takmörkuð við mat á kostnaðarliðum. Matsgerð yfirmatsmanna er dags. 9. desember 1965. Telja þeir, að útgerð bátsins hafi skaðast um kr. 405.234.00 við það, að m/b Húni II var ekki gerður út á netjaveiðar tímabilið 1. marz til 11. maí 1963, en hagnast um kr. 10.407.00 á því, að báturinn var ekki gerður út á síldveiðar á tímabilinu 7. júní til 31. júlí 1963.

Stefnandi rökstyður kröfur sínar með því, að hann hafi tekið að sér að smíða umræddan bát eftir reikningi. Hann hafi lagt fram gögn um kostnaðarverðið, sem ekki hafi verið vefengt reikningslega. Ekki hafi heldur verið leidd nein rök að því, að

reikningar fyrir kostnaðarverði bátsins væru á neinn hátt ósanngjarnir. Þá hafi stefndu tekið við bátnum athugasemdalaust og ekki mótmælt reikningunum fyrr en seinna. Stefnandi eigi því skýlausa kröfu á að fá reikning sinn greiddan ásamt öllum kostnaði.

Þá heldur stefnandi því fram, að hann hafi aldrei, hvorki beint né óbeint, leyst Björn Pálsson persónulega undan efndum á smíðasamningnum og sé hann því samábyrgur Húna fyrir efndum hans.

Stefndu rökstyðja kröfur sínar aðallega á eftirfarandi hátt:

Verð bátsins sé bersýnilega ósanngjarn, eins og áðurgreint mat staðfesti. Næturvinna hafi verið unnin, án þess að heimild væri til þess í samningi eða leyfi fengið til þess frá réttum aðiljum. Afhending bátsins hafi dregið langt umfram umsaminn tíma sökum tæknilegra mistaka af hálfu stefnanda og hirðuleysis um útvegum véla og efnis á réttum tíma. Vextir séu of hátt reiknaðir og engir vextir greiddir af innborguðu fé. Endurkræfur sölu-skattur sé innifalinn í stefnukröfunni. Allt þetta hafi leitt til mikils fjárhagslegs tjóns, sem stefnanda beri að bæta.

Þá halda stefndu því fram, að með afsali bátsins hafi stefnandi leyst stefnda Björn Pálsson frá persónulegri ábyrgð á efndum á smíðasamningnum og beri því Húni h/f einn ábyrgð á efndunum.

Aðild málsins.

Eins og að framan greinir, hefur stefnandi stefnt Birni Pálsyni alþingismanni og Húna h/f in solidum til greiðslu skuldarinnar.

Að þessum málalímbúnaði hefur hann leitt eftirfarandi rök:

Nokkrum dögum fyrir afhendingu bátsins, eða þann 10. júlí 1963, hafi stefndi Björn Pálsson undirritað yfirlýsingu, þar sem hann lofi að annast um greiðslu á eftirstöðvum kostnaðarverðs bátsins samkvæmt b og c lið í 6. gr. í verksamningi. Yfirlýsing þessi sé stíluð á nafn Björns Pálssonar persónulega, en hann hafi þó undirritað hana „pr. pr. hf. Húni“. Þarna hafi verið um mistök að ræða, sem í engu hafi átt að breyta réttarstöðu Björns gagnvart efndum á samningnum. Á grundvelli þessarar yfirlýsingar hafi bátnum verið afsalað til Húna h/f. Þetta hafi verið gert til hagræðis stefndu til þess að auðvelda þeim að fá lán út á bátinn hjá Fiskveiðasjóði. Þar sem ekki lágu endanlegir reikningar fyrir, hafi ekki verið hægt að sjá fjárhæð skuldabréfsins, en ákveðið var, að stefnandi lánaði stefndu 15% af kostnaðarverði bátsins. Þannig hafi skuldabréfið verið gert strax, er hægt

var, sbr. dskj. nr. 20, og sýni það ljóslega, að aldrei hafi verið ætlunin að leysa Björn Pálsson persónulega frá ábyrgð.

Stefndu hafi hins vegar haldið því fram, að með afsali bátsins til Húna h/f hafi Björn Pálsson persónulega verið leystur frá ábyrgð. Um þetta farast stefnda Birni Pálssyni svo orð á dómþingi 26. október 1966:

„Mætti segir, að hann hafi ekki séð dskj. nr. 20 fyrr en hjá lögmanni sínum, eftir að í málið var komið. Jafnframt segir hann, að er skipið afhent var, hafi hann ekki fengið uppgefið, hversu mikið skipið ætti að kosta. Mætti segir, að upphaflega hafi verið um það talað, að lánið væri 15% í verði skipsins, af Skipasmíðastöð K.E.A. Mætti skýrir jafnframt svo frá, að við afhendingu skipsins hafi enginn samningur verið gerður. Skipið hafi verið um það talað, að lánið væri 15% í verði skipsins, af neyddur til að skrifa undir yfirlýsingu um, að mætti myndi ganga í persónulega ábyrgð fyrir eftirstöðvum af andvirði báts, sem afhentur væri Birni Pálssyni. Leit mætti svo á, að það væri með öllu áhættulaust, þar sem Birni Pálssyni hefur aldrei verið afhent persónulega neitt skip, heldur Húna h.f. Auk þess, þó lofað hefði verið að ganga í ábyrgð fyrir andvirði báts, þá nær það loforð ekki lengra en til þeirrar fjárhæðar, sem h.f. Húni, hlutafélagið, viðurkennir, að sé rétt“.

Í niðurlagi b-liðar 6. greinar á verksamningi á dskj. nr. 4 segir svo: „Seljandi hefur eignarhald á bátnum, þar til endanlega hefur verið gengið frá afsali og veðskuldabréfi“.

Með yfirlýsingu á dskj. nr. 5 lofar Björn Pálsson f. h. Húna h/f að ljúka greiðslu á eftirstöðvum byggingarkostnaðar bátsins síðar á árinu 1963 á þann hátt sem áskilið er í b og c lið verksamnings á dskj. nr. 4. Þegar fulltrúi stefnanda, Bjarni Jóhannesson, fór þess á leit við stefnda Björn í október 1963, að hann skrifaði undir veðskuldabréfið á dskj. nr. 20, færðist hann undan því.

Stefnandi hefur lagt á það megináherzlu, að framangreind yfirlýsing hafi verið forsenda þess, að afsalið á dskj. nr. 1 var gefið út. Hafði stefnda Birni Pálssyni verið treyst fullkomlega til þess að standa við allar skuldbindingar sínar samkvæmt yfirlýsingunni og honum verið vel kunnugt um efni veðskuldabréfsins. Þegar samband dómsskjala nr. 4, 5, 20 og 21 er kannað í samhengi, er ljóst, að ætlun stefnanda var sú, að persónulegri ábyrgð Björns Pálssonar samkvæmt verksamningnum lyki ekki,

fyrir en fullnægt væri loforðunum, sem gefin voru í yfirlýsingunni á dskj. nr. 10, og mátti stefnda Birni Pálssyni vera það ljóst.

Þótt Björn Pálsson undirritaði yfirlýsinguna aðeins sem prókúruhafi Húna h/f, leysir það hann ekki persónulega undan ábyrgð á skuldbindingum sínum samkvæmt verksamningnum, meðan Húni h/f fullnægði ekki skyldum sínum eftir efni yfirlýsingarinnar. Samkvæmt þessu verður ekki talið, að stefnandi hafi með afsali bátsins 10. júlí 1963 til Húna h/f leyst Björn Pálsson persónulega frá ábyrgð á efndum verksamningsins á dskj. nr. 4, og verður sýknukrafa á hendur honum því ekki tekin til greina. Ber því að dæma Björn Pálsson persónulega ásamt Húna h/f til greiðslu eftirstöðva á kostnaðarverði bátsins, eins og krafizt er.

Varnarástæður stefndu.

Skal þá vikið að varnarástæðum stefndu, og þykir þá rétt að taka afhendingartíma bátsins til meðferðar fyrst.

Afhendingartími.

Eins og greinir á dskj. nr. 4, skyldi smíði bátsins vera lokið febrúar/marz 1963, en lauk ekki fyrir en 15. júlí 1963.

Málsaðilja hefur greint á um það, hvernig skilja beri orðalagið febrúar/marz 1963. Heldur stefnandi því fram, að með þessu orðalagi sé átt við það, að lokið skyldi smíði bátsins í síðasta lagi 31. marz, en stefndu halda því fram, að átt sé við mánaðamótin febrúar/marz.

Stefndi Björn Pálsson hefur á dómþingi 28. október 1966 lagt áherzlu á það, að hann hafi upphaflega tekið skýrt fram við Bjarna Jóhannesson, að báturinn yrði að vera tilbúinn fyrir netjavertiðina 1963, en man þó ekki nákvæmlega, hvernig orð féllu, og að það hafi skipt höfuðmáli fyrir Húna h/f að geta gert út á netjavertiðina það ár.

Eftir málvenju má skilja orðalagið febrúar/marz á tvo vegu, í fyrsta lagi, að átt sé við afhendingartímabil frá 1. febrúar til 31. marz, og í öðru lagi mánaðamótin febrúar—marz. Hér er um að ræða óvenjulegt, ónákvæmt orðalag í samningi, þar sem afhendingartíminn skiptir miklu máli. Þegar skýra skal þetta orðalag, verður að líta til ríkjandi venju í íslenzkri skipasmíði. Eftir þeim upplýsingum, sem dómurinn hefur aflað sér, mun algengast vera, að afhendingarfrestir skipa leiki á aðeins einum mánuði, sem nefndur er, ef ákveðinn mánaðardagur er ekki til-

greindur. Þá mun það vera ríkjandi venja, að afhendingartími skipa, eftir því sem frekast er hægt, miðaður við upphaf veiðitímabila.

Þegar þess er gætt, að netjavertíð, sem er arðbærasti hluti vetrarvertíðar, er frá marzbyrjun fram undir miðjan apríl og að bátur, sem afhentur er útgerðarmanni á Akureyri 31. marz, mundi ekki ná til veiða frá Grindavík fyrr en í lok netjavertíðar, verður að telja eðlilegt, að málsaðiljar hafi við samningsgerðina á dskj. 4 átt við mánaðamótin febrúar—marz, enda er það í samræmi við brýna hagsmuni stefndu, sem stefnanda máttu vera ljósir. Samkvæmt þessu ber að miða afhendingartíma bátsins við byrjun marz 1963. Stefndandi hefur tilgreint þrjár ástæður, sem einkum hafi valdið drættinum:

1. Ein meginorsök afhendingardráttarins hafi verið sú, að stefndi Björn Pálsson og skipstjóri hans, Hákon Magnússon, hafi ákveðið sumarið 1963 að breyta byggingu bátsins þannig, að í stað stýrishúss kæmi bátapallur og brú. Á þessu tvennu sé mikill munur, hvað verð og vinnu snertir. Við þessa breytingu hafi stærð bátsins aukizt í 132 tonn.

2. Önnur orsök fyrir töfinni hafi verið dráttur á afgreiðslu aðalvélar frá verksmiðjunni „Stork“ í Hollandi. Stefndi Björn hafi samið sjálfur um kaup og afhendingu hennar.

3. Hákon Magnússon hafi ákveðið gerð línudekks, bómuspils og kraftblakkar og samið um kaup á þeim og afgreiðslu. Skipasmíðastöðin hafi ekki haft neitt með að gera afgreiðslutíma eða annað, er útvegur þessara tækja við kom.

Til Akureyrar hafi spilin ekki komið fyrr en 21. maí 1963. Hér hafi verið um að ræða nýja gerð spila, sem lítið hafi verið reynd hér á landi. Það hafi því verið margs konar erfiðleikum bundið að koma þeim niður og hafi verið unnið við það fram á síðasta dag, er báturinn var í stöðinni.

Þessi þrjú atriði hafi einkum valdið því, hvað dróst að afhenda bátinn.

Stefndu halda því hins vegar fram, að aldrei hafi annað komið til greina en að hafa bátadekk og brú á bátnum, og vitna þar til teikningarinnar á dskj. nr. 84. Þá benda þeir á, að er samið hafi verið um kaup á aðalvélinni, hafi skipasmíðameistari stefnanda, Tryggvi Gunnarsson, komið gagnert til Reykjavíkur til viðræðna við verkfræðing frá „Stork“-verksmiðjunum. Tryggvi og verkfræðingurinn hafi samið um öll tæknileg atriði varðandi véla-

kaupin á skrifstofu umboðsmanns „Stork“-verksmiðjanna í Reykjavík, Sigurðar Egilssonar, en stefndi Björn kveðst ekkert hafa annað gert en ákveða tilboðið frá „Stork“-verksmiðjunum. Stefnandi beri því einn ábyrgð á afhendingardrætti þeim, sem varð í sambandi við vélina og fylgihluta hennar.

Varðandi pöntun á línu, dekki, bómuspili og kraftblökk halda stefndu því fram, að Hákon Magnússon hafi aðeins ráðið, hvaða tegund þeirra tækja var valin og það í samráði við skipasmíðastöðina.

Stefnandi hafi í þessu sambandi ráðið öllum afhendingartíma. Allur sá dráttur og þau mistök, sem urðu á afgreiðslu þessara hluta, séu því hans sök.

Skulu nú þessar málsástæður teknar til meðferðar:

Bátapallur og brú.

Eins og að framan greinir, telur stefnandi, að ein meginorsökin fyrir því, að afhending bátsins dróst, hafi verið sú, að brú og bátapallur voru ákveðin í stað stýrishúss á aðalþilfari.

Á þetta geta hinir sérfróðu meðdómendur ekki fallizt. Samkvæmt teikningu á dskj. nr. 84/1962 í júlí er báturinn sýndur með brú og bátapalli, og kemur ekki fram, að smíði bátsins hafi verið hafin eftir annarri teikningu. Ekki verður annað séð en nægur tími hafi verið til smíði brúar og bátapalls frá dagsetningu teikningar til umsamins afhendingartíma, enda hafa ekki verið leidd rök að öðru.

Verður því þessi málsástæða stefnanda ekki tekin til greina. Afgreiðsla og pöntun aðalvélar.

Eins og fram kemur á dskj. nr. 30, samþykkti stefndi Björn Pálsson kaup á aðalvél þann 10. febrúar 1962. Þegar samið var um kaup á aðalvélinni, fór yfirskipasmiður stefnanda, Tryggvi Gunnarsson, til Reykjavíkur til viðtals við verkfræðing frá „Stork“-verksmiðjunum. Þetta staðfestir Tryggvi Gunnarsson á dómþingi 5. janúar 1966 og segist þar hafa gefið upp allt það efni, sem óskað var eftir að fá, tilheyrandi aðalvél og ljósavél og hvernig það ætti að vera. Hann segist hafa óskað eftir, að afgreiðsla væri þannig: „Stefnisrör í júlí 1962, niðursetningar-efni í ágúst 1962 og aðalvél í september 1962“.

Af skjölum málsins verður ekki séð, að stefnandi hafi gengið eftir, að afgreiðsla dragist ekki fram yfir það, sem umsamið var, en með bréfi, dags. 11. febrúar 1963, biður hann um upphaflega tilboðið frá „Stork“-verksmiðjunum svo og tilboðið frá Mannheims, svo að unnt sé að fylgjast með rétttri afgreiðslu. Á dskj.

nr. 54 segir stefnandi, að Tryggvi Gunnarsson hafi verið búinn að ganga eftir afgreiðslu niðursetningarefnis, áður en það fékkst afhent, en um það er Tryggvi ekki spurður á dómþingi 5. janúar, og engar frekari upplýsingar um það atriði er að finna í skjölum málsins.

Að áliti hinna sérfróðu dómenda er það viðtekin regla í skipasmíði, nema um annað sé samið, að skipasmíðastöðvar sjái um útvegum alls efnis til smíðar og hafi með höndum tæknilegan undirbúning að útvegum véla og tækja, enda er það í samræmi við 3. gr. B verksamningsins. Forsvarsmönnum skipasmíðastöðvarinnar bar því að ganga ríkt eftir, að staðið yrði við umsaminn afhendingartíma á vélum og tækjum og hafa nægan fyrirvara, þar sem alltaf má reikna með nokkrum drætti á afhendingu og flutningi.

Eins og atvikum hefur verið lýst, getur dómurinn ekki fallizt á, að stefndi hafi með afskiptum sínum af útvegum aðalvélar og tilheyrandi tækja átt sök á drætti þeim, er á afhendingu varð, eða á annan hátt leyst stefnanda frá ofangreindum skyldum. Verður því ekki hægt að taka þessa málsástæðu stefnanda til greina.

Afgreiðsla og pöntun línu, dekks, bómuspils og kraftblakkar.

Varðandi kaup og útvegum þessara tækja skýrir Tryggvi Gunnarsson frá eftirfarandi á dskj. nr. 73:

Sumarið 1962 hafi Ingvar Pálmason beðið hann að kaupa háþrýstispil frá „Rapp“-verksmiðjunum í Osló til notkunar í m/b Húna II. Tryggvi kveðst hafa svarað, að kaupendur réðu því. Hákon Magnússon, sem taka skyldi við skipstjórn á m/b Húna, skýrði honum frá í ágúst 1962, að ákveðið væri af kaupenda hálfu að kaupa spil í skipið frá „Rapp“-verksmiðjunum. Hákon hafi snúið sér persónulega til umboðsmanns „Rapp“-verksmiðjanna hér á landi og pantað hjá honum spilið og tilheyrandi.

Ingvar Pálmason hafi svo pantað spilin frá „Rapp“-verksmiðjunum með bréfi, dags. 2. janúar 1963, og afhendingartími áskilinn fyrir 15. febrúar 1963. Spilin hafi hins vegar ekki komið til Akureyrar fyrr en 21. maí, eða rúmum þrem mánuðum eftir tilskilinn afhendingartíma. Verkfræðingur frá „Rapp“-verksmiðjunum hafi komið til Akureyrar til að hafa eftirlit með niðursetningu tækjanna.

Komu þá ýmsir tæknilegir erfiðleikar í ljós, einkum í sambandi við breytingu á aflúrtaki, og tafði það niðursetningu og frágang verulega.

Á dómþingi 5. janúar 1966 neitar Tryggvi því, að skipasmíðastöðin hefði getað ráðið afhendingu á spilinu og búnaði þess, heldur sé það sök „Rapp“-verksmiðjanna.

Hákon Magnússon hefur á dómþingi 25. febrúar 1966 haldið því fram, að skipasmíðastöðin hafi ráðið því, hvenær spilin komu til landsins. Hann kveðst ekki annað vita en skipasmíðastöðin hafi ákveðið það í samráði við umboðsmann verksmiðjanna. Afskipti sín af þessu máli hafi verið þau, að hann lét Tryggva Gunnarsson vita síðla sumars 1962, að ákveðið væri að kaupa spilin frá „Rapp“-verksmiðjunum. Að öðru leyti hafi hann ekki komið nærri þessu máli.

Eins og að framan greinir, var stefnanda kunnugt um í ágúst 1962, að ákveðið væri af hálfu kaupenda að kaupa spilin í skipið frá „Rapp“-verksmiðjunum. Nægur tími var því til tæknilegs undirbúnings fyrir útvegum þeirra. Hins vegar liggja ekki fyrir upplýsingar í málinu, hvers vegna umboðsmaður verksmiðjanna hér á landi pantaði ekki spilin fyrr en 2. janúar 1963 og afhendingartími ákveðinn 15. febrúar sama ár, en að áliti hinna sérfróðu dómenda verður að telja það of nauman tíma miðað við afhendingu bátsins í febrúar/marz 1963.

Ekki verður séð, að Hákon Magnússon hafi með afskiptum sínum af þessum málum ráðið afgreiðslutímanum eða átt þátt í, hversu seint spilin voru pöntuð. Með vísan til þess, sem áður segir um skyldu skipasmíðastöðvarinnar til þess að sjá um útvegum efnis og tækja, verður að telja, að hún beri ábyrgð á afhendingardrætti tækjanna.

Samkvæmt 7. gr. verksamnings á dskj. nr. 4 er hann háður „force majeure“ skilyrðum. Ekki er í ljós leitt, að nein þau atvik, sem undir það ákvæði falla, hafi valdið afgreiðsludrætti ofangreindra tækja.

Að áliti hinna sérfróðu dómenda verður ekki annað séð af skjölum málsins en að stefnandi hafi getað haft á valdi sínu að útvega öll þau tæki til bátsins, sem málið fjallar um, í tæka tíð, svo að ekki hefði valdið afgreiðsludrætti. Ber stefnandi því ábyrgð á þeim drætti, sem á afhendingu bátsins varð og nam fjórum og hálfum mánuði, og breytir þar enda engu um, þótt stefndu, sem eru ólöglærðir, hafi ekki gert formlegan fyrirvara við móttöku skipsins, enda hefur stefndi Björn lýst því yfir á dómþingi 28. október 1966, að hann hafi gert allt, sem hann gat, til að fá afhendingu hraðað og látið óánægju sína í ljós hvað eftir annað,

er sýnt var, að afhendingardráttur varð á bátnum. Auk þessa lágu ekki fyrir heildarreikningar um kostnað bátsins.

Verð bátsins.

Kostnaðarverð bátsins reyndist vera samkvæmt lokareikningum stefnanda án vaxta kr. 11.556.193.32, eða kr. 87.562.07 pr. tonn miðað við það, að báturinn sé 132 smálestir að stærð. Vinnustundir skipasmíðastöðvarinnar sjálfra í dagvinnu voru 30.307 $\frac{3}{4}$, í eftirvinnu 6.050 $\frac{1}{2}$ vinnustund og í næturvinnu 2.410 $\frac{1}{4}$ stund og í vélavinnu 3.476 stundir. Auk þess er vinna við niðursetningu véla og tækja, lagnir og fleira, sem framkvæmt er af öðrum aðiljum, og er sú vinna ekki sundurliðuð í málsskjöllum. Hinir sérfróðu dómendur hafa vandlega yfirfarið reikningana um heildarverð bátsins og fá ekki séð, að þar séu tilgreindir neinir óviðkomandi kostnaðarliðir, að svo miklu leyti sem hægt er að kanna það af framlögðum gögnum.

Samkvæmt matsgerð á dskj. nr. 25 meta matsmenn byggingarkostnað m/b Húna á kr. 10.405.000.00 og reikna þá með, að byggingartíminn sé frá miðjum janúar 1962 til miðs marz 1963, og er þar ekki reiknað með tollum og söluskatti.

Þá meta þeir hæfilega vexti af aðkeyptu efni og vinnu samkvæmt verksamningi kr. 144.800.00.

Þegar ofangreint mat er borið saman við byggingarkostnaðarreikninga m/b Húna, virðist sem vinnukostnaðarliðir séu svo til hinir sömu, að svo miklu leyti sem séð verður, þar sem ekki er sundurliðað efni og vinna frá vélsmiðjum.

Mismunur sá, sem fram kemur á heildarkostnaðarverði bátsins samkvæmt mati og reikningum skipasmíðastöðvarinnar liggur að miklu leyti í kostnaðarmun á efni og búnaði. Hins vegar hafa matsmenn lýst því yfir á dómþingi 25. febrúar 1966, að þeir hafi notað við matsgerðina meðalverð á vélum og tækjum, sem þeir hafa aflað sér upplýsinga um úr ýmsum áttum, en ekki reiknað með verði þeirra véla og tækja, sem í m/b Húna fóru.

Af framangreindum ástæðum getur dómurinn ekki fallið á, að hægt sé að leggja ofangreinda matsgerð til grundvallar efnisúrlausn málsins.

Ekki liggur ljóst fyrir, hvort matsmenn hafa haft til yfirlits vaxtareikninga stefnanda á dskj. nr. 24 eða önnur fylgiskjöl, er þeir mátu vaxtakostnaðinn. Vaxtamat sitt miða þeir við þá áætlun, að meginhluti aðkeypts efnis hafi verið keypt að meðaltali fjórum mánuðum fyrir lok samningstímabilsins, en hinn hlutinn hafi verið keyptur tveim mánuðum fyrir lok tímabilsins. Þar sem

hér er um að ræða ónákvæma aðferð, þykir ekki hægt að byggja á henni, þegar vextir eru ákveðnir, enda liggja fyrir nákvæmari gögn á dskj. nr. 24.

Fram kemur í gögnum málsins, að framleiðandi aðalvélar smíðar nýtt aflúrtak og færir það til reiknings aukalega að upphæð kr. 65.049.00.

Því hefur verið haldið fram af stefndu, að aukakostnaður þessi stafi af því, hve seint var ákveðin endanleg gerð aflúrtaksins, og hefur þessari staðhæfingu ekki verið hnekkð.

Enn fremur er upplýst, að afgangur hefur orðið á efni til uppsetningar, sbr. dskj. nr. 16, og hefur verðmæti þess verið reiknað stefndu til skuldar í heildarreikningi, en sést þó ekki, hver sú upphæð er.

Á dómþingi á Akureyri 5. janúar 1966 skýrir Tryggvi Gunnarsson frá því, að fyrstu 12 kranarnir, sem taldir eru á dskj. nr. 16, séu þeir, sem ekki voru í samræmi við það, sem hann hafði pantað. Hinir hlutirnir hafi verið of stórir og grófir, svo að þeir hafi verið óhentugur í bátinn. Tvær „conax“-kúplingar séu til komnar vegna breytinga á aflúrtaki.

Samkvæmt þessu er ljóst, að hlutir þeir, sem greindir eru á dskj. nr. 16, eru til komnir vegna mistaka stefnanda eða vélaframleiðanda. Þykir því ekki rétt að skuldfæra stefndu fyrir þessum hlutum, enda er það ekki í samræmi við viðskiptavenjur. Við samanburð á lista yfir efnisleifar á dskj. nr. 16 og afhendingarlista vélaverksmiðjunnar á dskj. nr. 59 og tollreikning á dskj. nr. 35 þykir verðmæti þessara hluta hæfilega ákveðið kr. 50.000.00, sem kemur til lækkunar á kröfu stefnanda.

Næturvinna.

Samkvæmt verksamningi á dskj. nr. 4 var stefnanda heimilt að láta vinna í eftirvinnu á hverjum tíma a. m. k. tvær klukkustundir daglega. Á næturvinnu var ekki minnzt. Hins vegar heldur stefnandi því fram, að er afhending bátsins dróst, hafi verið ákveðið í samráði við Hákon Magnússon að vinna næturvinnu, en á hann hafi þeir litið sem trúnaðarmann stefnda Björns Páls-sonar.

Um þetta atriði segir Hákon Magnússon á dskj. nr. 41:

„Tryggvi Gunnarsson spurði mig að því, að mig minnir, hvort ég væri því samþykkur, að unnið væri á nóttunni. Ég sagði honum, sem satt var, að miklu skipti, að skipið yrði sem fyrst tilbúið til veiða. Ætlunin var að stunda netaveiðar frá Grindavík í marz og apríl. Marg-endurtekinn dráttur varð á afhend-

ingu. Um tvennt var að velja, að hraða smíði skipsins sem mest eða missa nær alla sildarvertíðina og hafa skipshöfnina vinnulitla allan tímann“.

Eftir þessu er næturvinnan afleiðing af afhendingardrætti bátsins. Verður því ekki talið, að eins og á stóð, hafi Hákon með afstöðu sinni til næturvinnunnar skuldbundið kaupanda til að greiða þennan aukakostnað.

Þar sem stefndu áttu ekki sök á afhendingardrætti bátsins, þurfti stefnandi að semja sérstaklega við þá, ef hann ætlaðist til þess, að þeir greiddu aukakostnaðinn vegna hans. Enginn slíkur samningur hefur verið gerður, og þykir því rétt að lækka heildarverð bátsins, að því er nemur mismuninum á næturvinnu og jafnaðartímaverði samkvæmt verksamningnum.

Einu upplýsingarnar, sem málsskjölin hafa að geyma um heildarkostnað við næturvinnu, er að finna í bréfi Sigurðar Stefáns-sonar, löggilts endurskoðanda, sem virðist hafa haft til athugunar fylgiskjöl kostnaðarreikningsins. Telur hann heildarupphæð næturvinnu nema kr. 410.000.00. Mismunur á þessari upphæð og þeirri, er fengist á jafnaðartímaverði, nemur að áliti dómsins sem næst kr. 190.000.00, og ber að draga þá upphæð frá kostnaðarverði skipsins.

Að frádregnum framangreindum upphæðum telja hinir sérfróðu dómendur, að verð bátsins og búnaður hans sé sambærilegt við verð annarra báta af svipaðri stærð og gerð, og er þá höfð hliðsjón af gerð véla og annars búnaðar.

Vextir.

Eins og að framan greinir, hafa stefndu haldið því fram, að sökum afhendingardráttar hafi þeir orðið að greiða hærri vexti af skuld sinni við skipasmíðastöðina en ella hefði orðið.

Stefnandi telur vextina, sem kaupanda ber að greiða til afhendingardags, 15. júlí 1963, nema kr. 226.994.56, sbr. dskj. nr. 1 og 24. Vaxtareikningur stefnanda hefur ekki verið vefengdur tölulega.

Með vísan til þess, sem áður segir, verða stefndu ekki sakaðir um drátt þann, sem varð á afhendingu bátsins og nam $4\frac{1}{2}$ mánuði, sem er 24% af heildarsmíðatímanum. Eftir atvikum þykir því rétt, að ofangreind vaxtaupphæð lækki um kr. 54.480.00, eða 24%.

Samkvæmt framansögðu lækkar heildarverð bátsins um eftirgreindar upphæðir:

vegna aflúrtaks	kr. 65.049.00
— efnisleifa	— 50.000.00
— næturvinnu	— 190.000.00
— vaxta	— 54.480.00

eða samtals kr. 359.529.00

Vextir af þessari upphæð frá afhendingardegi til áramóta 1963 nema sem næst kr. 10.900.00, og ber einnig að draga þá upphæð frá skuld stefndu við árslok 1963.

Viðskiptasöluskattur af vinnu og efni.

Þann 21. september 1964 ritar skattstjórinn á Akureyri stefnanda bréf, þar sem hann vekur athygli á því, að fjármálaráðuneytið hafi ákveðið að innheimta ekki viðskiptasöluskatt af vinnu, þar með talin vélavinnu, við nýsmíði skipa og biður um upplýsingar því viðkomandi.

Stefndu hafa haldið því fram, að stefnandi hafi átt að hafa frumkvæði að því að innheimta þennan söluskatt hjá réttum aðiljum og draga hann frá stefnukröfunni.

Stefnandi hefur hins vegar haldið því fram, að þar sem stefndu hafi haft alla frumreikninga með höndum frá því í árslok 1963, hafi ekki verið hægt að innheimta skattinn. Hér mun einkum vera um að ræða viðskiptasöluskatt vegna aðkeyptrar vélavinnu á verkstæðum. Hvorugur málsaðilja hefur upplýst, hversu hárrí upphæð þessi söluskattur nemur, og af skjölum málsins verður það ekki ráðið, þar sem frumskjöl og undirnotur hafa ekki verið lagðar fram. Þar sem nægjanleg gögn varðandi þetta atriði liggja ekki fyrir, verður ekki lagður dómur á þessa málsástæðu stefndu í máli þessu, og ber því að vísa þessum þætti málsins frá dómi.

Gagnkrafa til skuldajafnaðar.

Stefndu hafa krafizt, að viðurkennt verði til skuldajafnaðar við kröfu stefnanda rekstrartjón m/b Húna II af völdum afhendingardráttar stefnanda að fjárhæð samkvæmt mati kr. 399.088.00 og áætlaðar aðrar tjónbætur vegna samningsvanefnda að fjárhæð kr. 150.000.00 (að meðtöldu vaxtatjóni vegna fyrirframgreiðslu) auk 8½% ársvaxta af þeirri fjárhæð frá 1. febrúar 1963 til greiðsludags.

Tvö mót liggja fyrir í málinu um aflatjón m/b Húna II tímabilið 1. marz 1963 til júliloka sama ár.

Samkvæmt matsgerð undirmatsmanna, dags. 7. maí 1965, telja

þeir aflaverðmæti netjaverðtíðar kr. 1.888.110.00 og sumarsíldveiða frá 7. júní til 3. ágúst kr. 805.360.00. Til frádráttar tilgreina þeir á netjaverðtíð kr. 1.478.615.00, og kemur þá út fyrir tímabilið 1. marz—11. maí 1963 tap, vegna þess að báturinn var ekki gerður út, kr. 409.495.00. Til frádráttar á sumarsíldveiðum tilgreina þeir kr. 868.804.00, þannig að hagnaður vegna þess, að báturinn var ekki gerður út á þessum tíma, nemur kr. 63.444.00.

Yfirmats var eingöngu óskað á kostnaðarliðum undirmatsins. Yfirmatsmenn breyta kostnaðarliðum á netjaveiðitímabilinu úr kr. 1.478.615.00 í kr. 1.482.876.00. Samkvæmt því hefur útgerðin skaðast um kr. 405.234.00 við, að báturinn var ekki gerður út á netjaveiðatímabilinu 1. marz—11. maí 1963.

Kostnaðarliðinn á síldveiðitímabilinu lækka þeir niður í kr. 815.767.00, þannig að útgerð bátsins hefur hagnast um kr. 10.407.00 við það, að báturinn var ekki gerður út á síldveiðitímabilinu 7. júní—31. júlí 1963.

Við bæði mötin er gengið fram hjá fyrningarafskriftum af skipi og vélum, og ekki er reiknað með greiðslu útsvars og tekjuskatts í kostnaðarliðunum.

Dómurinn lítur svo á, að til þess að geta fengið rétta hugmynd um raunverulegt tap eða hagnað útgerðarinnar, vegna þess að báturinn komst ekki til veiða tímabil þau, er hér um ræðir, verði að taka tillit til afskrifta af bát og vélum. Bæði mötin reikna með fullum vöxtum af höfuðstól. Þegar þess er gætt, að vextir verða hæstir fyrsta rekstrarár bátsins, en lækka síðan hlutfallslega, eftir því sem afborgunum fjölgar, þykir rétt að hafa hliðsjón af því, þegar afskriftir eru ákveðnar.

Útgerðarmönnum er í sjálfsvald sett, hvaða prósentutölu af lögleyfðri afskrift þeir nota hverju sinni. Við ákvörðun afskriftar, eins og hér stendur á, þykir rétt að áætla eðlilegan endingartíma báts og búnaðar. Að áliti hinna sérfróðu dómenda er meðalendingartími eikarskipa tæplega meiri en 30—35 ár og endingartími véla og annarra tækja 10—15 ár að jafnaði.

Samkvæmt þessu þykir fyrning hæfilega ákveðin, eins og hér er háttað, með hliðsjón af vöxtum og viðhaldi 3% af skipi og 8% af vélum og tækjum.

Verð skipsins sjálfs er sem næst 60% af heildarkostnaði þess og véla og tækja um 40%, og eru þá tollar dregnir frá svo og búnaður vegna síldveiða.

Samkvæmt framansögðu er heildarverð bátsins án vaxta og að frádragnum tollum:

Samkvæmt reikningi skipasmíðastöðvarinnar .. kr. 11.558.193.32
Frádráttur:

a) Búnaður vegna síldveiða kr. 132.707.75

b) Lækkun ákveðin með dómi .. — 305.529.00 — 438.236.75

Kr. 11.119.956.57

Eftir þessu verða afskriftir 3% af 60% heildarverði skipsins og 8% af 40% heildarverðmæti þess, eða nákvæmlega 5% af heildarverðmæti skipsins alls. Afskriftir verða því taldar hæfilegar 5% af kr. 11.119.956.57, eða kr. 555.997.83 fyrir árið, en 232.000.00 í fimm mánuði.

Þessa upphæð ber að leggja við kostnaðarliði útgerðarinnar samkvæmt yfirmati, og lækkar þá heildarhagnaður beggja veiðitímabilanna um sömu upphæð og verður 394.827.00 að frádregnum kr. 232.000.00, eða kr. 162.827.00. Við þessa upphæð bætast vextir frá afhendingartíma bátsins til ársloka, sem eru kr. 6.340.00.

Eins og áður er frá greint, hafa matsmennirnir við bæði mötin gengið fram hjá tekjuskatti og útsvari. Dóminum hefur verið sýndur rekstrarreikningur fyrir Húna h/f fyrir árið 1963. Sýnir reikningurinn kr. 43.551.06 rekstrarhalla. Skip og búnaður er afskrifað um 7% miðað við, að skipið kosti kr. 9.294.900.00 og nót kr. 400.000.00.

Þegar þess er gætt, að útvegsmönnum er í sjálfsvald sett, hvort þeir afskrifa eignir með hæstu lögleyfðri prósentutölu eða ekki, og mikið vantar hér á, að skip og vélar sé afskrifað, svo sem lög leyfa, þykir ekki nægilega í ljós leitt, að tekjuaukning sú, sem leiddi af hinum glötuðu veiðitímabilum, hefði leitt til þess, að rekstur bátsins hefði orðið skatt- og útsvarsskyldur árið 1963. Þykir því mega fallast á þá skoðun matsmanna, að ganga megi fram hjá skatti og útsvari, er tjón stefndu er metið sökum afhendingardráttar bátsins.

Eins og áður segir, hafa stefndu krafizt vaxta af innborguðu fé samkvæmt skipasmíðasamningnum. Um það voru engir samningar gerðir milli málsaðilja. Af skjölum málsins verður ekki annað ráðið en að innborganir stefndu hafi lengst af verið lægri en útlagður kostnaður stefnanda sjálfs, sem hann tók ekki vexti af, og verður þessi krafa því ekki tekin til greina.

Þá hafa stefndu krafizt miskabóta vegna samningsvanefnda stefnanda. Eins og hér að framan greinir, stóðu stefndu ekki við greiðsluloforð sín né depóneruðu greiðslu. Greiðsludráttur stefndu

hefur valdið stefnanda margs konar óhagræði og tjóni vegna minnkandi verðgildis peninganna, á meðan á greiðsludrættinum stóð. Þykir því ekki efni standa til að taka þessa kröfu til greina.

Samkvæmt því, sem nú hefur verið sagt, þykir tjón stefndu, sökum þess að þeir gátu ekki gert bátinn út á greindum tíma-bilum, hæfilega metið á kr. 169.167.00 miðað við árslok 1963, og ber að skuldajafna þá upphæð við kröfu stefnanda.

Málalok.

Niðurstaða málsins verður því sú, að dæma ber stefndu in solidum til þess að greiða stefnanda kr. 2.703.873.43 að frádregnum eftirtöldum upphæðum:

vegna aflúrtaks	kr. 65.049.00
— efnisleifa	— 50.000.00
— næturvinnu	— 190.000.00
— ofreikn. vaxta af smíðakostnaði . .	— 65.380.00
— aflatjóns	— 162.827.00
— vaxta af aflatjóni	— 6.340.00
	kr. 539.596.00

eða kr. 2.164.277.43 ásamt $9\frac{1}{2}\%$ ársvöxtum frá 1. janúar 1964 til 1. janúar 1965 og $8\frac{1}{2}\%$ ársvöxtum frá þeim tíma til 1. janúar 1966 og $9\frac{1}{2}\%$ ársvöxtum frá 1. janúar 1966 til greiðsludags og málskostnað, kr. 167.500.00.

Dóm þennan kvað upp Kristján Jónsson borgardómari ásamt Jóhannesi Zoëga vélaverkfræðingi og Agnari Norland skipaverkfræðingi.

Dómsorð:

Stefndu, Björn Pálsson og Húni h/f, greiði in solidum stefnanda, Kaupfélagi Eyfirðinga, kr. 2.164.277.43 ásamt $9\frac{1}{2}\%$ ársvöxtum frá 1. janúar 1964 til 1. janúar 1965, $8\frac{1}{2}\%$ ársvöxtum frá þeim tíma til 1. janúar 1966 og $9\frac{1}{2}\%$ ársvöxtum frá 1. janúar 1966 til greiðsludags og málskostnað, kr. 167.500.00.

Dóminum ber að fullnægja innan 15 daga frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.